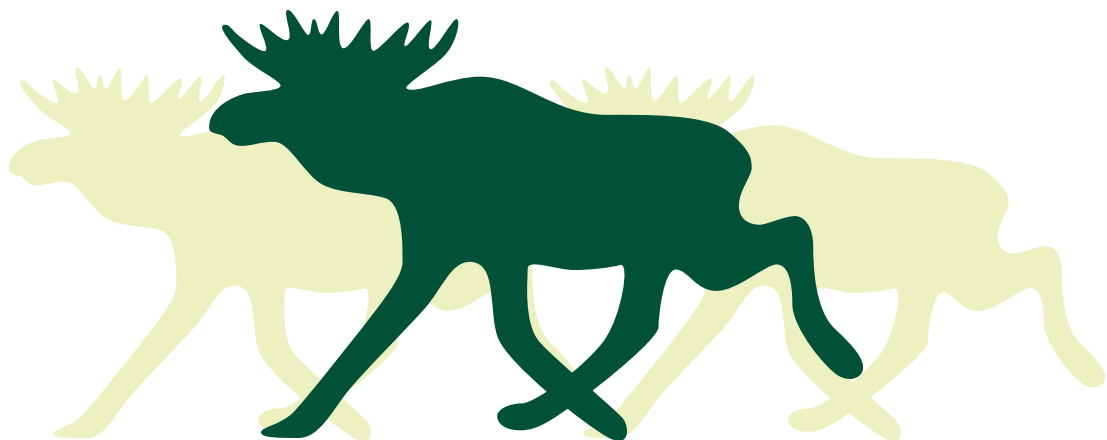

Så arbetar vi med viltolyckor

www.viltolycka.se

Ansvarig utgivare: Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 Stockholm

Grafisk design: Citat

Upplaga: 400 ex

Tryck: RPS Tryckeri, Stockholm 2011

Innehåll

1. Inledning	5
2. Lagar	6
3. Hur arbetar vi med viltolyckor	8
4. Kommunikationsarbete	12
5. Ett ärendes gång	13
6. Tågpåkörning	17
7. Krav på kontaktpersoner, eftersöksjägare och anlitade jakträttshavare som frivilligt ingår i NVR	18

1. Inledning

Nationella Viltolycksrådet NVR, är ett nationellt samarbetsorgan som arbetar med frågor inom viltolycksproblematiken. Huvudinriktning är att organisera en nationell viltolycksorganisation för eftersök av trafikskadat vilt och verka för att organisationen nyttjas, underhålls och utvecklas. Inom varje län finns speciellt ansvariga jägare och poliser som ska se till att detta arbete fungerar. För att göra detta på bästa sätt krävs kunskap om lagar och förordningar, hur man gör eftersök av trafikskadat vilt, vilka personer som är bäst lämpade att fungera i eftersöksekipage m.m. Det behövs också kompetens att hantera besvärliga situationer, arrangera lokala viltolyckskampanjer och presskontakter. Förutom fallenhet för uppdraget behövs naturligtvis utbildning.

Nationella Viltolycksrådet arrangerar utbildning och årliga seminarier för att ge ansvariga i länen ökad kunskap och nya infallsvinklar på viltolycksproblematiken. Detta häfte är ett bidrag i utbildningen av länsansvariga och kan användas som ett stöd för arbetet på länsnivå, men också som information till andra intressenter.

Stockholm i maj 2011

Lars Sävberger
Verksamhetsansvarig
Nationella Viltolycksrådet

2. Lagar och föreskrifter

2.1. LAGAR

De lagar som reglerar eftersöksverksamheten i samband med viltolyckor är

Jaktlagen 1987:259. Den omfattar bestämmelser om viltvård, jakträtt, anmälningsskyldighet, Polisens befogenheter om bl.a. eftersök av trafikskadat vilt, jaktansvar m.m.

Jaktförordningen 1987:905. Denna förordning reglerar bl.a. jakt och jaktens bedrivande. Förordningens § 40 tar upp viltolyckor och skadat vilt m.m. samt ersättning som kan utbetalas ur Viltvårdsfonden.

I Instruktion för RPS 1989:773 står det beskrivet bl.a. hur Rikspolisstyrelsen ska arbeta och vilka möjligheter som ges till att utfärda föreskrifter.

Utöver dessa tre viktigaste lagar och förordningar kan man också hitta paragrafer i Ordninglagen, Vapenlagen, Brottsbalken, Rättegångsbalken m.fl. lagar som berör viltolycksarbetet.

Lagarna i fulltext finns att läsa på Riksdagens hemsida, www.riksdagen.se under rubriken lagar.

2.2. FÖRESKRIFTER

Rikspolisstyrelsen har utfärdat en föreskrift. RPS FAP 226-1. Den tar upp Polisens roll vid

viltolycka och vilka beslut som ska fattas, Polisens organisation med länsansvarig och lokalt ansvarig mm. Den tar också upp eftersöksorganisationens struktur med länsansvarig jägare, samordnande jägare, kontaktpersoner, eftersöksjägare, anlitade jakträttshavare och att jägare utför uppdrag åt Polisen i samband med viltolyckor.

Naturvårdsverket har också utfärdat en föreskrift, NFS 2002:18 ändring 2010:9, som berör viltolycksarbetet. Föreskriften reglerar kraven på eftersöksekipagens kompetens, klädsel m.m. Den reglerar också rätten till ersättning till jägarna och nivåerna

- För eftersök av björn, varg, järv och lo: 1 900 kronor
- För eftersök av älg och vildsvin: 700 kronor.
- För eftersök avseende hjort och rådjur: 400 kronor.
- För kontaktperson som inte själv ska genomföra eftersöket utan vidarebefordrar uppdraget, 50 kronor per eftersök (s.k. grundersättning) och ytterligare 100 kronor om kontaktpersonen behöver göra ett platsbesök (s.k. tilläggsersättning).
- Tillägg för bil motsvarande skattefri del av statlig bilersättning för vägsträcka som överstiger 50 km enkel väg.

3. Hur arbetar vi med viltolyckor

3.1. VILTOLYCKSRÅDETS ARBETSUPPGIFTER

Viltolycksrådet har sitt ursprung i den s.k. SES-gruppen (Trafiksäkerhet och eftersök i samverkan) som var ett nationellt samarbetsorgan som bildades i slutet av 1990-talet. Gruppen arbetade med frågor om viltolyckor, bland annat drev ett antal projekt med målet att minska viltolyckorna och öka medvetenheten om vilt bland trafikanter.

Gruppens frivilliga form gjorde att man fick svårt med finansieringen och efter samtal mellan berörda myndigheter, organisationer och regeringskansliet fick Rikspolisstyrelsen den 1 januari 2007 regeringen uppdrag att ansvara för Nationella Viltolycksrådet som SES-gruppen nu kom att kallas.

Nationella Viltolycksrådets verksamhet har s.a.s. ”två ben”. Det är

att organisera en nationell viltolycksorganisation för eftersök av trafikskadat vilt och verka för att organisationen nyttjas, underhålls och utvecklas

att arbeta med viltolycksförebyggande verksamhet

NVR ska säkerställa en långsiktig och effektiv eftersöksorganisation i syfte att förkorta djurs lidande i samband med olycka med vilt på väg och järnväg.

Nationella Viltolycksrådet har varit banbrytande bl.a. genom uppbyggnaden av ett nationellt samarbete i viltolycksfrågor, i vilket drygt 7 000 jägare är engagerade i eftersök av trafikskadat vilt. Under åren har tusentals eftersök genomförts, helgdag som vardag, dag som natt och i alla förekommande väderleksförhållanden för att förkorta lidandet hos trafikskadat vilt.

De organisationer och myndigheter som ingår i NVR har fastställt en gemensam handlingsplan med regelverk för det framtida gemensamma viltolycksarbetet. De har också var för sig lämnat undertecknade avsiktsförklaringar om vad respektive organisation och myndighets uppdrag i rådet omfattar.

Nationella Viltolycksrådet är ett bra exempel på hur frivilligorganisationer och myndigheter kan samarbeta kring en angelägen uppgift.

3.2 VILTOLYCKSRÅDETS ORGANISATION

På uppdrag från regeringen är Rikspolisstyrelsen huvudman för NVR och innehar ordförandeposten. Vice ordförandeposten har Trafikverket. Varje myndighet och organisation innehar en plats i rådet. Rådet har också ett arbetsutskott.

Rikspolisstyrelsen uppdrar till rådet att handha den löpande verksamheten för eftersök av trafikskadat vilt, upprätta kansli (verksam-

hetsledare och sekreterare) och ansvara för det rådet bör bedriva. Rikspolisstyrelsen svarar för de administrativa kostnaderna för kansliet.

I Viltolycksrådet ingår idag 14 myndigheter och organisationer.

- Polisen
- Trafikverket
- Svenska Jägareförbundet
- Jägarnas Riksförbund
- SOS Alarm
- Bilprovningen
- Länsstyrelserna
- Naturvårdsverket
- Skogsstyrelsen
- LRF
- NTF
- IF
- Länsförsäkringar
- Svenska Kennelklubben

Nya samarbetsparter kan ansöka om att ingå i rådet. Ansökan behandlas och beslutas utifrån rådets behov av ytterligare organisationskompetens för att uppfylla regeringens uppdrag.

Regionala Viltolycksråd

För att kunna bedriva ett effektivt viltolycksförbyggande arbete måste lokala förankringar och kunskaper tas till vara. Inom NVR finns

ett regionalt viltolycksråd i vart och ett av de 21 länen. Dessa består av en representant med lokal förankring från respektive myndighet/organisation i NVR. Råden kallas exempelvis Nationella Viltolycksrådet Värmland.

De regionala viltolycksråden har en viktig roll vid utveckling och utformning av generella råd, åtgärdsförslag, viltolyckskampanjer och andra satsningar. Inom varje län finns en länsansvarig för polisen respektive en för jägarorganisationen.

Sammanfattande i de regionala viltolycksråden är den länsansvarige inom polisen i respektive polismyndighet. Råden samlas när det finns behov, dock minst en gång per år. På mötesagendan ska uppföljning av viltolycksorganisationen vara obligatorisk.

Länsansvarig inom polismyndigheten svarar också för kontakter mellan Rikspolisstyrelsen och polismyndigheten i frågor som rör NVRs verksamhet, har övergripande ansvar för utbildning, tillsyn av uppdragens utförande och fördelning.

3.3 MEDLEMSORGANISATIONERNAS UPPDRAG

Polisen

Polisen är ansvarig för att Viltolycksrådets eftersöksverksamhet fungerar. Varje polismyndighet är anmälningsmottagare från allmänhe-

HUR ARBETAR VI MED VILTOLYCKOR

ten av viltolyckor, svarar för kontakter med eftersöksansvariga, beslutar om eftersök av vilt och administrerar utbetalningarna av ersättningar för eftersök. Polisen ska också svara för att de regionala råden fungerar och att anmälningarna rapporteras in i polisens dataregister.

Trafikverket

Trafikverket är ansvarig för NVR:s arbete med viltolycksförebyggande åtgärder. Verksamheten sker i projektförm. Trafikverket är också huvudansvarig för trafiksäkerhetsarbetet generellt i Sverige.

Jägarna

Svenska Jägareförbundet svarar inom ramen för sitt allmänna uppdrag att tillsammans med Jägarnas Riksförbund tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage och kontaktpersoner för viltolycksorganisationen och vara proaktiv i den förebyggande verksamheten.

Övriga

De övriga organisationerna och myndigheterna i NVR ska bidra till rådets verksamhet utifrån respektive kompetensområde. I detta sammanhang är de avsiktsförklaringar som samtliga medlemsorganisationerna har lämnat av stor betydelse för engagemang och insatser.

VILTOLYCKSRÅDET

14 myndigheter och organisationer

- Polisen
- Trafikverket
- Svenska Jägareförbundet
- Jägarnas Riksförbund
- SOS Alarm
- Bilprovningen
- Länsstyrelserna
- Naturvårdsverket
- Skogsstyrelsen
- LRF
- NTF
- IF
- Länsförsäkringar
- Svenska Kennelklubben

4. Kommunikationsarbete

En viktig del i Viltolycksrådets arbete är information till allmänheten, beslutsfattare och press. Navet i denna information är rådets hemsida www.viltolycka.se

Här finns information om rådets organisation, uppbyggnad och om kontaktpersoner. Viltolycksrådet har byggt upp viltolyckstatistik som uppdateras kontinuerligt. Det är viktigt att denna källa är korrekt då såväl massmedia som beslutsfattare hämtar uppgifter härifrån. För allmänheten finns också en tjänst som visar rent kartografiskt var viltolyckorna har ägt rum i landet. Dessa uppgifter grundar sig helt på eftersöksjägarnas rapporter.

Varje dag besöks hemsidan av flera hundra besökare.

Som ett komplement till hemsidan ger också viltolycksrådet ut broschyrer och informationskrifter. Dessa finns dels i tryckt form och dels elektroniskt att hämta på hemsidan. En speciellt viktig trycksak i detta sammanhang är viltolycksremsan som används vid markering av olycksplats. Remsan innehåller viktig information om hur man ska bete sig om olyckan är framme.

Viltolycksrådet skickar ut pressmeddelande i samband med att viltolycksstatistik presenteras och när de stora kampanjerna genomförs.

De 14 medlemsorganisationerna bedriver också egen kompletterande informationsverksamhet om viltolyckorna. Informationen sker såväl internt som externt.

Viltolycksrådet har en egen fastställd grafisk profil.

Medlemsorganisationernas kommunikationsansvariga för viltolycksfrågor träffas inför genomförandet av de stora viltolyckskampanjerna och samordnar då sin verksamhet för att få största möjliga genomslag. Kommunikationsgruppen leds av ansvarig kommunikatör inom Rikspolisstyrelsen.

5. Ett ärendes gång

Anmälan till polisen

När en sammanstötning med vilt (s.k. § 40 djur) har skett ska den anmälas till polisen genom att ringa 112. Anmälaren blir automatiskt kopplad till rätt polismyndighet.

Bilist är skyldig att kontakta polis och märka ut olycksplatsen enligt jaktförordningen § 40 efter sammanstötning med björn, varg, järv, lo, älg, hjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår eller örn.

Straffansvar finns på att inte meddela polis.

Anmälningen tas emot av operatör i Länskommunikationscentralen (LKC). Operatören skriver en händelserapport i STORM, Blankett RPS 226.1 fylls i och dessutom diarieför man ärendet i T-diariet.

Det är viktigt för det fortsatta arbetet att operatören tar in så många uppgifter om olyckan som möjligt för att eftersöksarbetet ska bli lättare och minska viltets lidande.

Det är bra att tänka på följande:

- Exakt plats för viltolyckan och tidpunkt?
- Ställ krav på bilisten beträffande utmärkning av olycksplatsen.
- Kan anmälaren lämna GPS-koordinater om olycksplatsen är det att föredra.
- Telefonnummer till bilisten
- Viltslag? Förklara om föraren inte kunnat avgöra.

- Hur skadat är viltet om det inte ligger kvar? Skador på bilen?
- Åt vilket håll försvann viltet? Fanns det fler oskadade djur?
- Registreringsnummer på bil och identitetsuppgifter på föraren.
- (motsvarande uppgifter som finns på blankett 226.1 ska finnas med på händelserapporten (HR))

Personen som råkat ut för olyckan meddelas också att han/hon inte behöver göra mer i kontakter med polisen.

Beslutsgång

Ansvarig inom Polismyndighetens länskommunikationscentral (LKC) fattar nu beslut om vad som ska göras. Man kontaktar kontaktpersonen för området där olyckan skett. När polispersonal ringer till kontaktperson ska

ETT ÄRENDES GÅNG

denne få HR-nummer och namn på den befattningshavare som har fattat beslutet.

Kontaktpersonen kan göra ett besök på platsen för att få ytterligare information.

Platsbesök görs vanligen på uppdrag av polismyndigheten och görs om viltet finns kvar på platsen för sammanstötningen. Den kan också göras i andra fall, till exempel vid ofullständig information om händelsen. Preliminär viltolycksrapport och ID ska medföras vid platsbesök.

Kontaktpersonen beslutar också om eftersöksekipage eller patrull kallas in. I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att kontaktpersonen får endast i undantagsfall själv utföra eftersöksuppdraget.

Polismyndigheten kan besluta att eftersök inte ska genomföras – lämpligen efter samråd med kontaktperson.

Genomförande av eftersök

Beslut om eftersök ska fattas när påkört djur har gått från platsen och har lämnat vägområdet.

Kontaktpersonen ger uppdraget till en eftersöksjägare och får bara i undantagsfall genomföra eftersöket själv.

Eftersöksekipage bestående av särskild tränad hund och jägare sätts in. Jägaren ska medföra preliminär viltolycksrapport och ID-kort.

Eftersöksjägaren ska om möjligt underrätta markägare/jakträttshavare innan eftersöket genomförs.

När ett eftersök sker ska jägaren bära

speciell utrustning i form av väst, mössa med ID-märkning och benreflex. Hunden ska bära ett speciellt halsband som markerar att den ingår i ett eftersöksekipage. Det är viktigt att utrustningen används dels för ekipagets egen säkerhet på väg och dels för att trafikanter ska uppmärksamma det arbete som utförs.

Avslut och avlivning

När det skadade djuret påträffas ska det avlivas om det inte redan är dött. Detta ska göras på ett säkert sätt. Hänsyn måste tas till var i terrängen man påträffar djuret, tätort eller i skog och mark. Om det finns behov av säkerhetsåtgärder ska polis kallas till platsen.

Efter avlivning ska eftersöksjägaren meddela kontaktpersonen som i sin tur meddelar jakträttshavaren för den mark där djuret anträffats. I de flesta fall erhåller denne det avlivade djuret. Här är Naturvårdsverkets föreskrifter styrande.

Påträffas djuret oskadat behöver det naturligtvis inte avlivas.

Om man inte alls hittar djuret kan eftersöksjägaren besluta om eftersöket ska avbrytas eller återupptas.

Gäller eftersöket rovdjur är det polismyndigheten som beslutar om eftersöket ska avbrytas eller återupptas senare.

Återrapportering

Efter en genomförd verksamhet är det viktigt med återrapportering. Eftersöksjägare rappor-

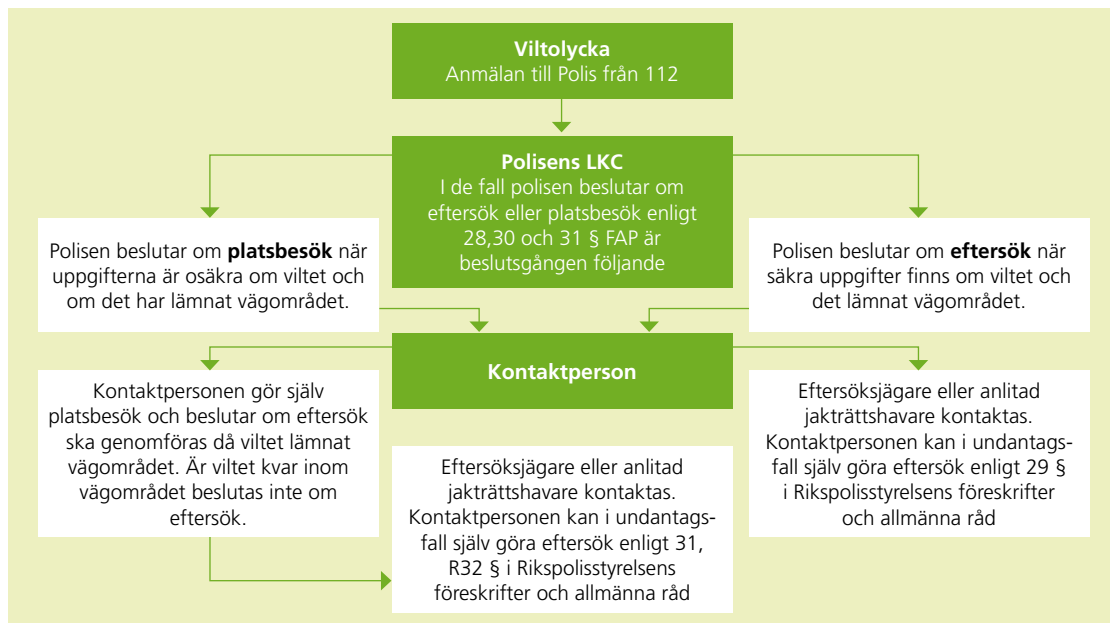
terar till kontaktperson. Utebliven återrapportering inom förväntad tid ska skyndsamt meddelas polismyndigheten. Eftersöksjägaren skriver en viltolycksrapport i NVRs databas. Detta gör han/hon genom att logga in med sitt lösenord på NVRs hemsida www.viltolycka.se. En fullständig viltolycksrapport måste upprättas annars kommer det att bli problem i slutbehandling av ärendet.

Jakträttshavaren och Polismyndigheten underrättas.

Slutbehandling och ersättning

För att kontaktperson, anlitad jakträttshavare och eftersöksjägare ska få ersättning så görs en sammanställning månadsvis över de uppdrag som resp. jägare har gjort. Underlagen hämtas från NVRs databas. Sammanställning görs automatiskt i databasen och uppgifterna kontrolleras av viltolycksansvarig hos resp. polismyndighet. Polismyndigheten ska kontrollera uppgifterna mot diarieförda uppgifter och andra uppgifter i HR.

De underlag som man tagit fram skickas till Polisens administrativa center i Linköping som svarar för utbetalning av ersättningarna.

6. Tågpåkörning

Tågförare har skyldighet att anmäla viltolycka när ”statens vilt” blivit påkört (JF § 36 jmf med JL § 26:2 med straffansvar JL 45:2).

Efter viltolycka med tågpåkörning tar tågföraren kontakt med sin central. Enligt överenskommelse mellan Polisen och Trafikverket faxar Trafikverket uppgifterna om inträffad viltolycka till ansvarig LKC.

Med ledning av faxet ska HR upprättas av LKC och hanteras.

Ingen ersättning utgår till jägare efter tågpåkörning och olyckan medger inte eftersöksjägare att gå på annans mark.

Polisen kan varken besluta om platsbesök eller eftersök.

NVR har begärt hos regeringen att lagändring ska ske så att samma handläggning kan ske av en viltolycka på järnväg som den görs vid kollision med motorfordon. Begäran har mottagits positivt och en ändring kan förväntas ske.

7. Krav på kontaktpersoner, eftersöksjägare och anlitad jakträttshavare som frivilligt ingår i NVR

När man utför uppdrag åt Polisen ställs vissa krav på kompetens och utbildning.

Kontaktperson

- Utför uppdrag åt polisen och ska bl.a. följa polisens värdegrund och medarbetarpolicy
- Ska uppfylla vissa krav och vara godkända av polis

Eftersöksjägare

- Utför uppdrag åt polisen och ska bl.a. följa polisens värdegrund och medarbetarpolicy
- Ska uppfylla vissa krav och vara godkända av polis
- Ska ha hund som uppfyller vissa krav

Anlitad Jakträttsinnehavare

- Utför uppdrag åt polisen och ska bl.a. följa polisens värdegrund och medarbetarpolicy
- Ska uppfylla vissa krav och vara godkänd av polis
- Ska ha hund som uppfyller vissa krav

Utbildning/Krav

Följande krav ställs på de kontaktpersoner, eftersöksjägare och anlitad jakträttshavare som frivilligt ingår i NVR

- Jägarexamen (övergångsbestämmelser)
- Inneha licens för kulvapen klass 1
- Ska vara försäkrade
- Eftersöksjägare ska följa NVRs riktlinjer för eftersöksekipage
- Ska vara godkänd av polis
- Ska bära särskild klädsel

Om en person bryter mot Polisens bestämmelser eller inte följer uppsatta lagar, förordningar eller regler kan uteslutning ske efter beslut av polismyndigheten.

www.viltolycka.se